Profesor Dimitrie Tselenghidis: „Pocăința nu poate fi înlocuită sau anulată”

Scrisoare către Sfântul Sinod al Greciei Despre Biserica Schismatică din Ucraina

Preacinstiți Arhierei,

În ceea ce privește viitoarea convocare a Sfântului Sinod al Ierarhilor, ca cel mai din urmă membru al Bisericii noastre locale, dar și ca profesor de Teologie Dogmatică a Bisericii, aș dori – cu un adânc sentiment al responsabilității – să vă pun și eu cu smerenie în vedere, dimensiunile ecleziologice-dogmatice, dar și prelungirile soteriologice ale acceptării necondiționate în comuniune bisericească-sacramentală a Bisericii schismatice a Ucrainei, în cazul unei eventuale decizii sinodale pentru recunoașterea «autocefaliei» ei.

Prima și cea mai importantă problemă este, în acest caz, problema eclesiologică, relevantă pentru „construcția ecleziastică” în cauză. În primul rând, trebuie examinat dacă această „construcție” îndeplinește condițiile unei comunități bisericești. Dacă, dimpotrivă, „autocefalia” este recunoscută, atunci „legitimitatea” bisericească a Bisericii Schismatice este recunoscută automat.

După cum se știe, a existat anterior condamnarea pan-ortodoxă a Bisericii Schismatice a Ucrainei, urmată de caterisiri și excomunicări. Această condamnare pan-ortodoxă nu a fost revocată. În cele din urmă, prin Tomos-ul autocefaliei dat de Patriarhia Ecumenică (6 ianuarie 2019), a avut loc o depășire instituțională cu caracter duhovnicesc și ecleziologic, care ridică întrebări rezonabile cu privire la legitimitatea sa bisericească. Și acest lucru se datorează faptului că, cel puțin din câte știm, nu au fost îndeplinite condițiile fundamentale patristice și duhovnicești,

care ridică obiecții rezonabile cu privire la canonicitatea termenilor și condițiilor practicii patriarhale, cât timp nu a existat o pocăință publică și renunțarea la Schismă.

Prin ceea ce spunem în problema menționată, nu înseamnă că punem la îndoială competența instituțională a Patriarhiei Ecumenice de a acorda Autocefalie cu acordul, desigur, al întregului trup al Bisericii, exprimat sinodal. Aici se pune în discuție doar problema condițiilor valabile pentru emiterea unui astfel de Tomos.

Conform mărturiilor biblice (Matei 4:17, 1 Corinteni 5: 1-5 și 2 Corinteni 2: 6-8), precum și în conformitate cu tradiția patristică și duhovnicească a Bisericii, încorporarea sau reîncorporarea în trupul cel unul și neîmpărțit al Bisericii presupune, în orice caz, o trăire profundă și o mărturisire sinceră a pocăinței din partea persoanei sau a comunității mai largi, supuse *integrării* sau *reintegrării*.

Condiția mărturisirii pocăinței nu este invalidată sau anulată de către o persoană instituțională sau o structură bisericească instituțională. Nu există o iconomie bisericească care să poată înlocui sau anula pocăința. Pocăința în sine constituie condiția fundamentală și „cheia" duhovnicească, pentru primirea și îndeplinirea Iconomiei mântuirii, precum și „cheia" activării sau reactivării ei, în conformitate cu mărturia Scripturii: *«Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor!»* (Mt. 4, 17).

Tocmai din acest motiv, Schisma Meletiană a fost restaurată în Biserica din vechime nu doar prin mărturisirea pocăinței, ci și prin anatematizarea schismei de către schismaticii înșiși. Și, după cum remarcă în mod deosebit Sfântul Teodor Studitul, „anatematizând propria schismă, așa cum spun ei, sunt primiți în Biserica Sobornicească" (*Epistola 40 către fiul Navcratie*, PG 99 1053C).

Numai atunci a urmat restabilirea panortodoxă sinodală la Sinodul I Ecumenic.

În cazul Bisericii Schismatice a Ucrainei, după cum se pare, nu a fost cercetată sau exprimată pocăința. Aici, în practică, a fost anulată pocăința, chiar dacă aceasta este o poruncă explicită a Domnului și o practică străveche a Bisericii. Din această cauză nu se poate vorbi despre iconomia bisericească. De fapt, aceasta este o fărădelege bisericească flagrantă, ceea ce face mântuirea imposibilă, nu numai a schismaticilor, ci și a celor care au comuniune

sacramentală cu ei, deoarece și aceștia la rândul lor devin excomunicați (vezi Canonul 2 al Sinodului din Antiohia, care a fost validat de Sinoadele V, VI și VII Ecumenice).

Din cele arătate mai sus, devine clar că problema în cauză este, în esență, dogmatico-eclesiologică, cu inevitabile ramificații soteriologice, așa cum s-a subliniat deja foarte corect în *Epistola Părinților Aghioriți* către *Sfânta Chinotită a Sfântului Munte* (martie 2019).

Din acest motiv, este esențial ca Sfântul Sinod al Ierarhiei să decidă asupra identității Bisericii Schismatice din Ucraina și să solicite aplicarea condițiilor ecleziastice străvechi pentru reîncadrarea ei. Acestea sunt **pocăința și anatematizarea Schismei**.

Această responsabilitate duhovnicească intră deplin în competența Ierarhiei cu scopul de a recunoaște „Autocefalia” în cauză, care are desigur și alți parametri ai Canonicității, atât timp cât nu ține cont de existența Bisericii Canonice din aceeași țară, condusă de Mitropolitul Onufrie al Kievului, Biserică Canonică de care s-a despărțit. Adică, „Autocefalia” a fost, în acest caz, acordată unor schismatici nepocăiți.

Iar pentru această chestiune fără precedent, și de neconceput din punct de vedere logic, canonic și duhovnicește, se solicită acum consimțământul Bisericii noastre.

Prin „rațiunea” de acceptare a Tomosului „Autocefaliei” Bisericii Schismatice din Ucraina, suntem în pericol să fim conduși în viitor spre acceptarea sacramentală a Papismului și a altor erezii, fără condițiile fundamentale de pocăință și condamnare a rătăcirilor dogmatice, lucru ce încearcă astăzi ecumenismul, nu numai în teorie, ci deja și în practică.

Așadar, ne întrebăm, în esență, dacă instituțiile duhovnicești din cadrul Bisericii noastre au început să „funcționeze” fără fondul lor duhovnicesc. Ne întrebăm dacă în ultimele decenii, nu cumva a fost introdus un „nou etos” cu aspirația ascunsă de a deveni etosul obișnuit și în continuare Drept instituțional, ceea ce va submina Tradiția Canonică a Bisericii. Din punct de vedere istoric, știm că atunci când o astfel de mentalitate a fost consolidată în Occident, Biserica Apuseană a fost călăuzită spre papism – cu toate abaterile ei dogmatice – și a sfârșit tăiată din Biserica Cea Una și Unică.

Pentru a rezuma, observăm că orice eventuală decizie cu privire la „Autocefalia” Bisericii Schismatice a Ucrainei nu poate fi necondiționată. Pentru că atunci – indirect, dar clar – ar însemna în practică o „legalizare” nelegiuită ecleziastico-instituțională a Schismei existente, situație care nu are precedent istoric în Tradiția bisericească a Sfinților Părinți. Și lucrul cel mai important, este că eventuala recunoaștere fără condiții duhovnicești, dăunează grav unității întregii Biserici, față de care nimic nu este mai prețios. Pericolul este clar – acela de a crea Schisme în întreaga Biserică, din cauza eventualului Vostru acord cu recunoașterea „Autocefaliei” Bisericii Schismatice a Ucrainei, lucru pe care dorim să-l evităm din toată inima.

În sfârșit, soluția duhovnicească a problemei ecleziologice actuale este pocăința. Și, din păcate, în acest moment aceasta lipsește. Totuși există o speranță realistă. Cei care iubim Biserica în Hristos, să luăm noi înșine leacul curățitor și dumnezeiește lucrător al pocăinței, și atunci Hristos va da celui bolnav tămăduirea, conform mărturiei Sfinților Părinți [vezi Sf. Nicolae Cabasila: „toată lumea se minunează de bunătatea lui Dumnezeu. Deși nimeni nu scapă de o boală atunci când altcineva ia medicamentul, căutând să fie eliberat de osândă în timp ce alții suferă pentru el”. (În *Viața în Hristos*, Partea 7, PG 150 700C) Aici unii se pot minuna de bunătatea lui Dumnezeu. Nimeni nu poate scăpa de boală fără a lua medicamentul. Poate cineva să scape de consecințele păcatului când alții suferă pentru ei?]

Cu cel mai profund respect,

Dimitrios Tselenghidis

Profesor la Universitatea Aristotel din Salonic

9/10/2019

Dr. Demetrios Tselengidis. Repentance Cannot Be Replaced or Annulled. A Letter to the Holy Synod of Greece About the Ukrainian Schismatic Church